

Farsta 29 November 2019

Mottagare
Socialdepartementet
Diarienummer:
S2019/02213/FST

Vår referens: Eugenia Rudenberg

Remissyttrande avseende Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

DHRs mål är att alla människor ska känna sig välkomna och inkluderade i samhället. Vår vision är ett universellt utformat samhälle – ett jämlikt och jämställt samhälle där varje människa ses som en tillgång.

De förändringar och förbättringar vi ser behövs, bygger på våra erfarenheter av att leva med nedsatt rörelseförmåga. Vi är experter på hur det är att leva i ett otillgängligt samhälle och vi delar mer än gärna med oss av vår kunskap, våra erfarenheter och de lösningar vi ser finns.

Sammanfattning

- **Universell utformning**
Angående universell utformning som vägledande princip vid genomförandet av den nya funktionshinderpolitiken, så är det viktigt att följa upp hur pass prioriterat detta arbete blir och det behövs även säkerställas att myndigheterna fullt ut förstår hur man arbetar utifrån principen om universell utformning.
- **FN-konventionen**
Gällande förslaget om goda kunskaper om FN-konventionen hos myndigheter så behöver ett sådant omfattande arbete extra resurser för att utföras med så god kvalitet som möjligt.

- DHR instämmer i utredningens bedömning att det finns ett stort behov av att se över hur svensk lagstiftning och dess utfall förhåller sig till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- **Samråd**
DHR menar att föreslagna samråd med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning behöver följas upp och säkerställa att samråden inte enbart blir en symbolisk handling.
- **Arbete och försörjning**
Gällande utredningens förslag att arbete och försörjning ska vara ett särskilt prioriterat samhällsområde så menar DHR att detta går hand i hand med arbetet mot diskriminering och att det därför hade varit lämpligt att ha diskriminering mot personer med funktionsnedsättning som ett prioriterat område.
- **Utbildning**
Angående utredningens förslag om livslångt lärande som ett särskilt prioriterat område ställer sig DHR positiva till detta och menar att detta samspelar med andra viktiga områden så som bland annat fungerande transporter och assistans.
- **Myndigheter med särskilt ansvar**
Utredningen föreslår att en myndighet inom varje prioriterat samhällsområde ska ha ett samordnande och gällande utbildning så föreslås Statens skolverk men det räcker inte för att omfatta all typ av utbildning.
- **Statistik**
DHR ställer sig positiva till att levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning ska inrättas som ett nytt statistikområde. Här behövs ett tydligare jämställdhetsperspektiv och det är även viktigt att särskilja olika typer av funktionsnedsättningar med avseende på fysiska, psykiska samt intellektuella funktionsnedsättningar.
- **Nationell samordnare**
Utredningen föreslår att en nationell samordnare bör tillsättas och en samordnande roll kan vara något positivt men det är svårt att utvärdera hur effektiv en sådan roll blir.

Inledning

Vi kan idag tydligt identifiera att viktiga samhällsfunktioner som är tänkta att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att leva som andra, går i helt motsatt riktning i förhållande till de funktionshinderpolitiska intentionerna. Man kan även se att försämringarna blir allt större över tid. Bristande styrning kan vara en avgörande faktor till de försämringar som vi har identifierat.

Vi anser att slutsatserna i denna utredning är otillräckliga för att kunna stoppa dessa försämringar och vända utvecklingen till en nivå som överensstämmer med våra åtaganden i enlighet med konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra behövs betydligt högre ambitioner hos den politiska ledningen, vilket idag helt uppenbart saknas.

5. Att göra rätt från början - universell utformning

Utredningen menar att principen om universell utformning bör användas som vägledande princip i ett framtidsinriktat och proaktivt genomförande av den nya funktionshinderpolitiken. Det föreslås därmed att regeringen därför bör slå fast att myndigheterna utöver att verka för att bland annat deras lokaler och verksamhet i övrigt är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning även i största möjliga utsträckning ska genomföra och utveckla verksamheten utan behov av anpassning och specialutformning. Detta ställer sig DHR positiva till. Dock är det viktigt att även följa upp hur pass prioriterat detta arbete blir i respektive myndigheters verksamhet. Det behövs även säkerställas att myndigheterna fullt ut förstår hur man arbetar utifrån principen om universell utformning. Därutöver ser vi behovet av ett samordnat övervakningssystem kopplat till arbetet med universell utformning.

6.1 En modern styrning genom samverkan

I utredningen föreslås att myndigheterna ska ha god kunskap om FN-konventionen och att myndigheterna ska verka för att öka kunskapen om konventionen i samhället. Detta ställer sig DHR mycket positiva till då det saknas tillräckliga kunskaper om FN-konventionen. Dock behöver ett sådant omfattande arbete extra resurser för att utföras med så god kvalitet som möjligt och särskilt mot bakgrund av de kunskapsbrister som man kan identifiera idag. Detta är en fråga som behöver prioriteras och bör därför även skrivas in i regleringsbrev.

Goda kunskaper är en viktig förutsättning för att kunna efterleva konventionen på bästa möjliga sätt och detta kunskapslyft bör innebära att myndighetsbeslut i betydligt större utsträckning än idag kan fattas i ljuset av konventionen. Idag

råder närmast det motsatta förhållandet där myndigheter i flera sammanhang fattar beslut som kan anses strida mot konventionen.

6.2 Mänskliga rättigheter och bred förankring i styrningen

Utredningen bedömer att det finns ett stort behov av att se över hur svensk lagstiftning och dess utfall förhåller sig till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Detta instämmer DHR med då konventionen utgör ett viktigt verktyg för att utkräva sina rättigheter.

6.2.2 Ökat inflytande och delaktighet för dem det berör

Angående utredningens förslag att myndigheter ska samråda med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i processer som rör genomförande, uppföljning och analys av funktionshinderpolitiken så ställer sig DHR positiva till detta förslag. Dock är det viktigt att följa upp och säkerställa att samråden inte enbart blir en symbolisk handling som man genomför enbart för sakens skull, utan att myndigheter ska kunna redogöra för om och på vilket sätt underlagen från samråden används samt i vilken utsträckning. Därutöver är det viktigt att samråden kommer in i en så tidig fas som möjligt då det innebär större möjlighet att påverka.

7.2.1 Arbete och försörjning

Gällande utredningens förslag att arbete och försörjning ska vara ett särskilt prioriterat samhällsområde så ställer sig DHR positiva till detta i och med att personer med funktionsnedsättning upplever betydligt högre arbetslöshet i förhållande till personer utan funktionsnedsättning, vilket bland annat beror på diskriminering och fördomar. Hand i hand med arbetet mot den högre arbetslösheten går arbetet mot diskriminering, som i dagsläget är otillräckligt då det är svårt för enskilda som blivit diskriminerade bland annat på arbetsmarknaden att få upprättelse. Därför anser vi att det vore lämpligt att ha diskriminering mot personer med funktionsnedsättning som ett prioriterat område.

Därutöver är ett tydligt genusperspektiv viktigt i dessa frågor eftersom kvinnor med funktionsnedsättning är överrepresenterade när det handlar om personer vars disponibla inkomst ligger på det som anses vara den relativa fattigdomsgränsen.

7.2.2 Utbildning och livslångt lärande

DHR ställer sig positiva till att utbildning och livslångt lärande föreslås som ett särskilt prioriterat område. Det har en stark koppling till möjlighet till arbete och försörjning för de flesta men en särskilt stark koppling för personer med funktionsnedsättning. För att personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika möjligheter till delaktighet på arbetsmarknaden så behöver ett antal

faktorer fungera väl i samspel med varandra. Förutom att utbildningslokalerna behöver vara tillgängliga så behöver personer med funktionsnedsättning fungerande transportalternativ, möjlighet till assistans för personer som behöver det och en arbetsmarknad utan diskriminering när man väl har tagit examen. Alla dessa nämnda områden samspelar med varandra och inom dessa områden ser vi stora brister idag som behöver åtgärdas, i synnerhet mot bakgrund av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

7.4 Arbetsätt och myndigheter med särskilt ansvar

Utredningen föreslår att en myndighet inom varje prioriterat samhällsområde ska ha ett samordnande ansvar i förhållande till andra berörda myndigheter och aktörer. Gällande utbildning så föreslås Statens skolverk. Eftersom högre utbildning har en särskilt stark koppling till möjlighet till arbete och försörjning för personer med funktionsnedsättning så räcker inte det att enbart skolverket föreslås som myndighet med samordnande ansvar. Vi anser därför att det ska finnas en samordnande myndighet för högre utbildning.

7.5 Tydligt och sammanhållet system för uppföljning och analys

DHR ställer sig positiva till att levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning ska inrättas som ett nytt statistikområde för officiell statistik. Dock är det viktigt att särskilja olika typer av funktionsnedsättningar med avseende på fysiska, psykiska samt intellektuella funktionsnedsättningar. Dessutom ser vi att det behövs ett tydligare jämställdhetsperspektiv i samband med denna statistik.

8. En nationell samordnare främjar funktionshinderpolitiken

Utredningen föreslår att en nationell samordnare bör tillsättas med uppdrag att främja genomförandet av den nya funktionshinderpolitiken. En samordnande roll kan vara något positivt men uppdraget är både tidsbegränsat och en samordnare förfogar heller inte över några tvingande styrmedel. Det är därmed svårt att utvärdera hur effektivt detta blir i slutändan.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Rasmus Isaksson. Yttrandet har beretts av ombudsman Eugenia Rudenberg och i den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

Vänliga hälsningar

Vänliga hälsningar

Rasmus Isaksson

Eugenia Rudenberg

Förbundsordförande

Jurist/ombudsman